

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 415/06-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. apríla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti R. R., B., zastúpeného advokátom JUDr. D. R., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Cb 123/99, za účasti Krajského súdu v Nitre, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Cb 123/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Krajskému súdu v Nitre p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Cb 123/99 konal bez zbytočných prietáhov.

3. R. R. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Nitre p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Nitre je p o v i n n ý uhradiť R. R. trovy právneho zastúpenia v sume 6 887,72 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatšesť slovenských korún a sedemdesiatdva halierov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. D. R., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 415/06 zo 14. decembra 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť R. R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Cb 123/99.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ vstúpil do konania v roku 2005 na základe zmluvy o postúpení pohľadávky namiesto pôvodného žalobcu, ktorý sa žalobou podanou 15. októbra 1998 krajskému súdu domáhal zaplatenia pohľadávky s príslušenstvom.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie vo veci právoplatne skončené.

V sťažnosti sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom krajského súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a súčasne žiadal, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 17/07 doručeným ústavnému súdu 19. marca 2007, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Samotnú vec považujem za náročnejšiu skôr zo stránky skutkovej, ako právnej.

Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že zo strany sťažovateľa neboli zistené prietahy (až na nedôvodnú námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi), ktoré by spôsobili predĺženie konania. Naopak, na strane sudcu bolo opakovane zistené, že pojednávania boli odročované z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania, ktoré v konečnom dôsledku nariadené nebolo, čím vznikli väčšie časové odstupy a vo veci sa priebežne nekonalo, taktiež je potrebné aj v zmysle uznesenia odvolacieho súdu konštatovať, že zo strany súdu (sudcu) neboli rešpektované pokyny odvolacieho súdu, a napokon, že rozhodnutia neboli vypracované v zákonnej lehote.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie II. senát ústavného súdu. Na základe rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2007 sa stal sudca spravodajca v tejto veci členom IV. senátu. Vzhľadom na to vo veci samej o sťažnosti sťažovateľa rozhodoval IV. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

II.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ do konania vstúpil na strane žalobcu až na základe uznesenia krajského súdu o pripustení vstupu nového účastníka do konania sp. zn. 24 Cb 123/99 z 23. februára 2005, ktoré nadobudlo právoplatnosť 18. marca 2005, ústavný súd zisťoval priebeh a stav konania iba po uvedenom dátume. Priebeh konania v tomto období bol nasledovný:

- 5. augusta 2005 krajský súd nariadil termín pojednávania na 12. september 2005,
- pojednávanie uskutočnené 12. septembra 2005 krajský súd odročil na 19. september 2005 za účelom predloženia *„zápisnice č. 15 z kontrolného dňa stavby“*,
- pojednávanie uskutočnené 19. septembra 2005 krajský súd odročil na neurčito *„... z dôvodu potreby vykonania znaleckého dokazovania, ohľadom zistenia príčin omeškania zhotoviteľa s ukončením diela“*,
- 13. júna 2006 krajský súd nariadil termín pojednávania na 5. september 2006,
- na pojednávaní uskutočnenom 5. septembra 2006 krajský súd uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené a súčasne pojednávanie odročil na 12. september 2006 *„za účelom vyhlásenia rozhodnutia vo veci“*,
- na pojednávaní uskutočnenom 12. septembra 2006 krajský súd vyhlásil rozsudok vo veci,
- 19. decembra 2006 bolo krajskému súdu doručené odvolanie žalovaného proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 24 Cb 123/99 z 12. septembra 2006,
- 27. decembra 2006 bol spis spolu s odvolaním žalovaného predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“),
- v prílohe prípisu doručeného krajskému súdu 22. januára 2007 vrátil najvyšší súd spis bez rozhodnutia ako predčasne predložený; pred opätovným predložením spisu vyzval krajský súd na odstránenie procesných pochybení.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že z obsahu predloženého spisu ani z vyjadrení s'ťažovateľa a krajského súdu nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci. Ústavný súd pripúšťa určitú skutkovú zložitosť konania vyplývajúcu najmä z charakteru a rozsahu potrebného dokazovania, avšak ani touto okolnosťou nemožno ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania ani zistenú neefektívnosť a nesústredenosť postupu krajského súdu, o ktorej bude zmienka v ďalšej časti tohto nálezu.

2. Z pohľadu hodnotenia podielu s'ťažovateľa ako účastníka konania na vzniku priet'ahov v napadnutom konaní ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by sa mali pripísať na jeho ťarchu. S týmto záverom sa stotožnil aj krajský súd vo svojom vyjadrení k s'ťažnosti doručenom ústavnému súdu 19. marca 2007.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup krajského súdu v predmetnej veci. Dôležitým momentom z hľadiska hodnotenia postupu krajského súdu vo veci bol fakt, že napriek tomu, že konanie začalo podaním žaloby už 15. októbra 1998, s'ťažovateľ sa stal jeho účastníkom na základe zmluvy o postúpení pohľadávky až 18. marca 2005, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie krajského súdu o vstupe s'ťažovateľa do konania na strane žalobcu.

Ústavný súd v súlade so svojou predchádzajúcou judikatúrou (napr. m. m. I. ÚS 5/06, I. ÚS 177/06) konštatuje, že v danom prípade na rozdiel od zmeny účastníkov (procesnoprávne nástupníctvo) došlo vstupom sťažovateľa do konania na základe povolenia zámény účastníka na strane žalobcu k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, a teda až od tohto momentu bol sťažovateľ v právnej neistote, čím je vymedzená aj časť konania podliehajúca posudzovaniu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov.

S prihliadnutím na uvedené ústavný súd uzavrel, že sťažovateľ môže uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietáhov iba pre štádium od 18. marca 2005, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie krajského súdu o jeho vstupe do konania namiesto doterajšieho žalobcu.

V takto vymedzenom období konania ústavný súd zistil nasledovné dva úseky nečinnosti:

- od 18. marca 2005 (právoplatnosť uznesenia o zámene účastníka) do 5. augusta 2005 (nariadenie termínu pojednávania), t. j. takmer 5 mesiacov, a

- od 19. septembra 2005 (odročenie pojednávania) do 13. júna 2006 (nariadenie termínu pojednávania), t. j. takmer 9 mesiacov.

Doba nečinnosti predstavuje viac než 1 rok.

Okrem nečinnosti krajský súd však postupoval v konaní aj nesústredene a neefektívne. Napríklad pojednávanie uskutočnené 19. septembra 2005 krajský súd odročil za účelom nariadenia znaleckého dokazovania, pričom znalca neustanovil. Na ťarchu krajského súdu je potrebné pripísať aj skutočnosť, že po predložení spisu na rozhodnutie o odvolaní najvyšší súd vrátil spis krajskému súdu ako predčasne predložený s tým, že je potrebné odstrániť viaceré procesné pochybenia.

Prietahy v napadnutom konaní uznal aj krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, v ktorom okrem iného uviedol, že: *„Ďalej bolo šetrením zistené, že v konaní neexistovali prekážky postupu konania podľa §-u 107 a nasl. O. s. p.“*

Uvedený postup krajského súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Cb 123/99 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru krajským súdom, prikázal mu aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal najmä na to, že

„Nekonaním súdu vznikla sťažovateľovi ujma, v dôsledku ktorej sa sťažovateľ nachádza vo finančnej situácii neumožňujúcej plniť si svoje záväzky voči štátnym inštitúciám, obchodným partnerom, pričom sa táto neistota prenáša aj do jeho rodinného a spoločenského života, keďže pohľadávku voči žalovanému sťažovateľ nadobudol na základe zmluvy o postúpení pohľadávky za odplatu, ktorú zaplatil z rodinných prostriedkov a zároveň aj ujma morálna, nakoľko sa sťažovateľ nemôže v primeranej lehote domôcť svojich práv garantovaných nielen Ústavou Slovenskej republiky ale aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 24 Cb 123/99 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. D. R. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 730 Sk, t. j. spolu 5 460 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2 x 164 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 5 788 Sk. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 6 887,72 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nálezou“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2007